

Europa in snel tempo grijs

Tussen 2003 en 2013 is het aandeel ouderen in nagenoeg alle landen van de EU28 gestegen. Vooral in Italië, Duitsland en Griekenland veroudert de bevolking snel. Ierland daarentegen heeft een nog relatief jonge bevolking: het is in 2013 het enige land binnen de EU28 waar het aandeel van de min 15-jarigen boven de 20% reikt. Op het niveau van België is het Vlaamse Gewest de meest vergrijzde regio.

Europa vergrijsst. Binnen de EU28 is het aandeel 65-plussers tussen 2003 en 2013 in alle landen toegenomen behalve in Luxemburg waar het stabiel bleef. De top drie van meest vergrijzde landen wordt in 2013 gevormd door Italië, Duitsland en Griekenland waar telkens een vijfde van de populatie de leeftijd van 65 jaar heeft behaald of overschreden. In 2003 stond Italië eveneens aan de top, Griekenland op twee en Duitsland op drie. Aan het andere uiteinde staan Cyprus, Slowakije en Ierland met een aandeel van 10% 65-plussers in 2003. Dezelfde drie landen vinden we als hekkensluiters terug in 2013.

De vergrijzing is vooral een gevolg van een neerwaartse trend in het gemiddeld aantal kinderen per vrouw. Italië, Griekenland en Spanje bijvoorbeeld noteerden in de periode 1990-1995 een gemiddeld kindertal schommelend tussen 1,4 en 1,2 en daarmee scoren ze behoorlijk laag. Voor Duitsland zijn de cijfers voor die jaren niet beschikbaar, maar gegevens vanaf het jaar 2000 wijzen in elk geval op een lage fertiliteit (gemiddeld kindertal tussen 1,3 en 1,4 in de periode 2000-2012). Ierland scoort met een gemiddeld kindertal tussen 2,1 en 1,8 in de jaren 1990 gevoelig hoger en staat daarmee bovenaan de rangschikking, samen met Cyprus, Malta en Polen. Behoudens Cyprus dat orthodox is, niet toevallig landen met een sterke rooms-katholieke traditie.

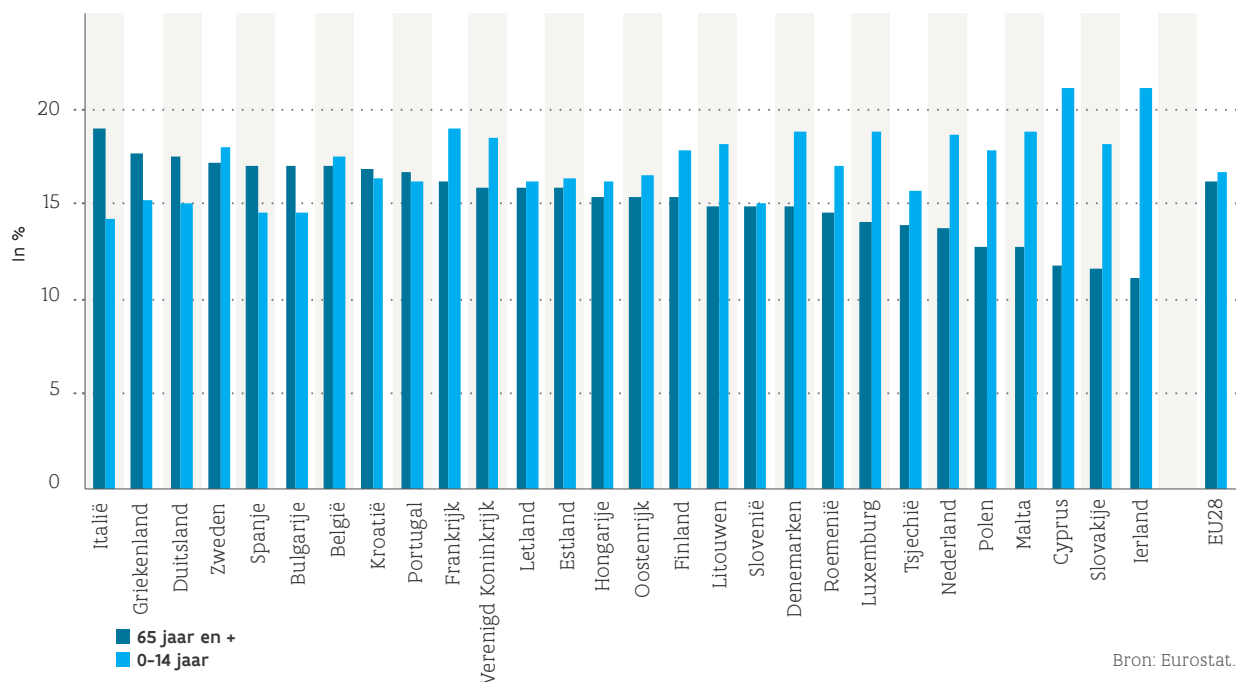
We stellen verder vast dat in 2003 binnen de EU28 het aandeel ouderen (16,2%) nagenoeg gelijk is aan de proportie jongeren (16,6%). In landen zoals Italië, Griekenland, Duitsland, Spanje en Bulgarije heeft de vergrijzing zich al verder doorgezet en worden hogere proporties genoteerd. In 2013 waar op het niveau van de EU28 het aandeel ouderen dit van de jongeren overtreft (18,2% versus 15,6%), volgen de meeste landen dit patroon, op Ierland, Slowakije, Cyprus, Luxemburg, Polen en Frankrijk na. Naast de ontwikkeling van het geboortecijfer draagt ook de stijging van de gemiddelde levensverwachting bij aan de vergrijzing.

Rangschikken we de EU28-landen naar het aandeel 65-plussers van groot naar klein en plaatsen we daartegenover het aandeel van de min 15-jarigen, dan zien we tot op zekere hoogte een omgekeerde evenredigheid tussen deze verhoudingen. Een hoog aandeel 65-plussers gaat (meestal) gepaard met een laag aandeel min 15-jarigen. Dat geldt iets prominenter in 2003 dan in 2013.

In 2013 telt Italië 21,2% 65-plussers en 14,0% min 15-jarigen. Daarmee scoort dit land het hoogste aandeel ouderen en een van de laagste aandelen jongeren van alle EU28-landen. Ook Duitsland, Griekenland, Bulgarije, Portugal, Letland volgen dat stramien. Aan het andere uiteinde - namelijk landen met een laag aandeel ouderen en een hoog aandeel

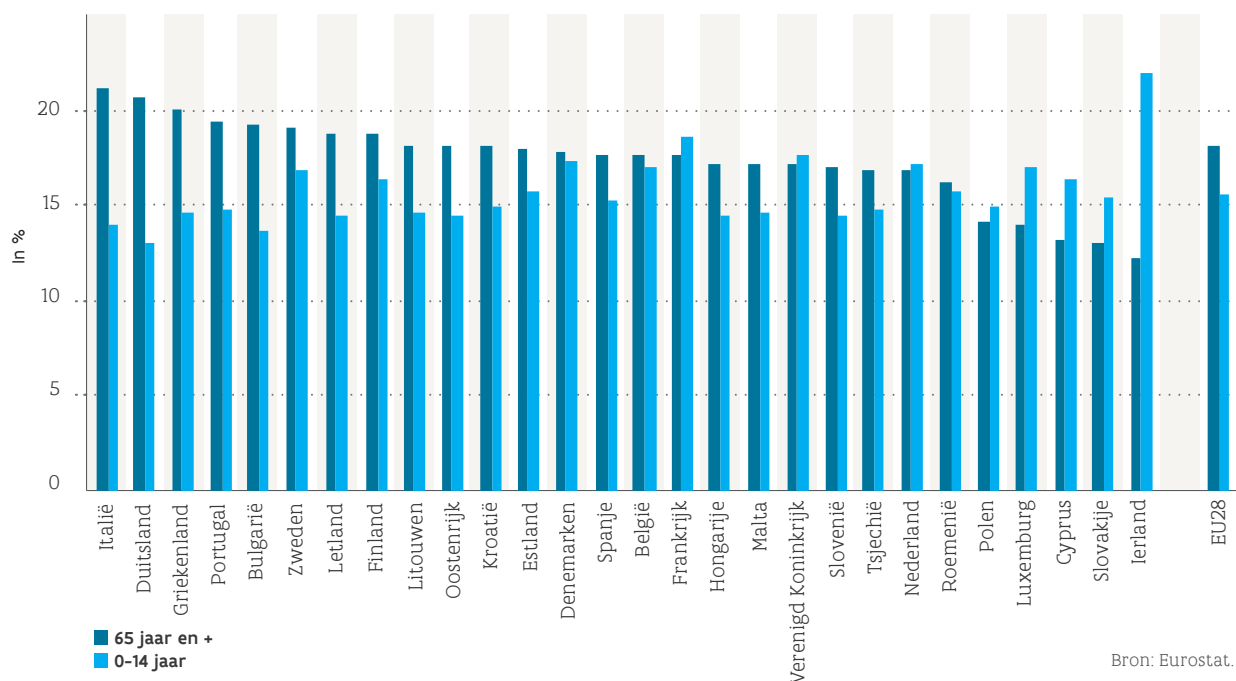
Proportie ouderen en jongeren binnen EU28 in 2003

Aandeel van de 65-plussers en van de min 15-jarigen in de totale bevolking, EU28-landen, 2003, in %

Proportie ouderen en jongeren binnen EU28 in 2013

Aandeel van de 65-plussers en van de min 15-jarigen in de totale bevolking, EU28-landen, 2013, in %

jongeren - vinden we onder meer Luxemburg en Cyprus met als uitschieter Ierland dat als enig EU28-land meer dan 20% jongeren telt. Daarnaast zijn er landen waar oud en jong elkaar in evenwicht houden. Dat geldt onder meer voor Denemarken, het Verenigd Koninkrijk, Nederland. Frankrijk telt nog iets meer jongeren dan ouderen.

En wat met de positie van België en van Vlaanderen in het bijzonder? In 2003 was ook in België het aandeel ouderen van 65 jaar en meer (17,0%) nagenoeg gelijk aan het aandeel jongeren van 0-14 jaar (17,4%). Hiermee scoorde België hoog inzake het aandeel ouderen (een met Spanje en Bulgarije gedeelde

5de plaats op 28) maar op het vlak van het aandeel jongeren zat ons land tussenin. In 2013 plaatst België zich bij de middenmoot wat het aandeel 65-plussers betreft maar het zit net niet bij de top 5 inzake het aandeel jongeren. Ierland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Nederland doen het nog iets beter.

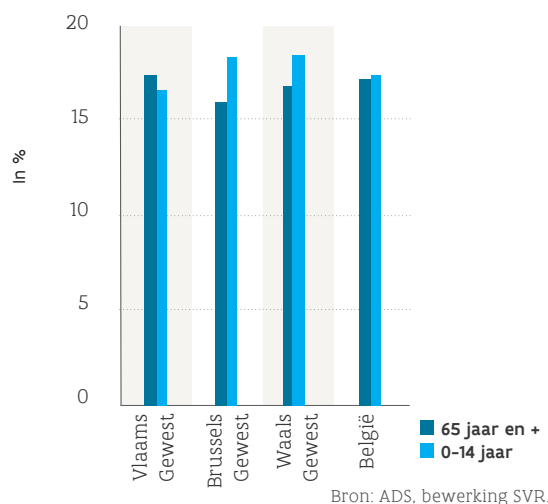
Splitsen we de gegevens op naar gewestniveau dan blijkt dat er zich tussen 2003 en 2013 in het Vlaamse en het Waalse Gewest een stijging heeft voorgedaan van het aandeel ouderen. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest daarentegen daalt het aandeel van 15,9% naar 13,4%. De grootste stijging is voor Vlaanderen: van 17,4% naar 18,8%. Het stijgend aandeel ouderen gaat hand in

hand met een afname van het aandeel min 15-jarigen maar ook hier is het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de uitzondering: het aandeel jongeren neemt er toe met 1,2 procentpunt (van 18,2% naar 19,4%). Brussel kenmerkt zich door een jongere bevolking onder meer door de aanwezigheid van een groot aantal migranten.

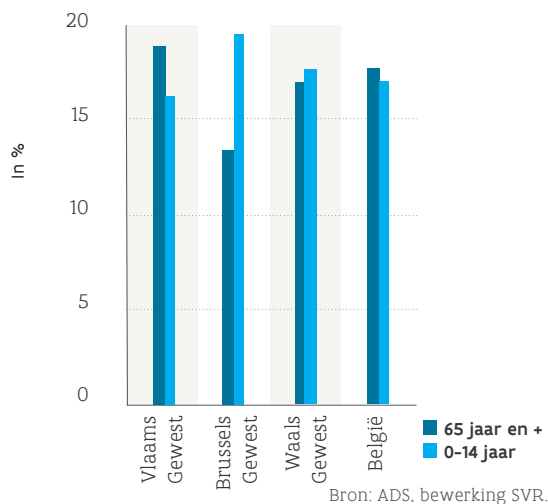
Wat voor de toekomst? Feit is, op basis van projecties van Eurostat, dat de vergrijzing zich verder zal zetten in alle landen van de EU28. Dat geldt ook voor België (22,5% ouderen in 2040) maar sommige landen zoals Portugal, Duitsland, Spanje, Griekenland scoren dan 30% of meer. Italië zit er net onder en zal in 2040 niet langer de rangschikking aanvoeren.

Proportie ouderen en jongeren, België en de gewesten

Aandeel 65-plussers en aandeel min 15-jarigen in de totale bevolking, België en de gewesten, 2003, in %

Aandeel 65-plussers en aandeel min 15-jarigen in de totale bevolking, België en de gewesten, 2013, in %

Hoe gemeten?

Er werd gebruik gemaakt van de Eurostat databank voor de EU28-landen en van de gegevens van ADS (Algemene Directie Statistiek) voor wat België en de Belgische gewesten betreft.

Meer info:

Lieve Vanderleyden
Studiedienst van de Vlaamse Regering
02/553.41.33
lieve.vanderleyden@dar.vlaanderen.be

